

Mäntsälän Hyvinvointilautakunnan kokous 24.2.2026

Eriävän mielipiteen perustelut § 12

Olemme eri mieltä päätöksestä poistaa turvallisen/turvallisemman tilan periaatteet hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman luonnoksesta seuraavin perustein:

Kunnalla on lakisääteinen velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta suunnitelmallisesti sekä ehkäistä syrjintää ja häirintää kaikessa toiminnassaan (vrt. Suomen perustuslaki (731/1999) 2 luvun 6 § ja 22 §; Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 2 luvun 5–7 §; Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) 4 §; Työturvallisuuslaki (738/2002) 2 luvun 8 § ja 5 luvun 28 §; Kuntalaki (410/2015) 1 luvun 1 § ja 2 luvun 7 §; YK:n lapsen oikeuksien sopimus 2, 3 ja 19 artikla). Keskeinen strateginen ohjausväline näiden velvollisuuksien hoitamiseksi on Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma, jonka keskeisiksi painopisteiksi on tutkimustiedon, kansallisten suositusten ja ohjelmien, kunnassa ja hyvinvointialueella työskentelevien asiantuntemuksen sekä kunnan asukkaiden tarpeiden pohjalta valittu mm. osallisuus ja turvallisuus.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman luonnos osoittaa selkeästi, että Mäntsälässä on tunnistettu merkittäviä osallisuuteen, yhdenvertaisuuteen ja turvallisuuden kokemukseen liittyviä haasteita. Näihin vastaaminen edellyttää konkreettisia toimintaperiaatteita, jotka tulevat selkeästi näkyväksi kunnan tiloissa ja toiminnassa. Turvallisemman tilan periaatteet ovat konkreettinen ja käytännönläheinen väline kunnan lakisääteisten velvoitteiden ja Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman tavoitteiden toteuttamiseksi. Ilman selkeästi määriteltyjä toimintaperiaatteita osallisuuden, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen jää helposti yleisluonteiseksi tavoitteeksi, jota ei jalkauteta arjen toimintaan.

Turvallisemman tilan periaatteet ovat laajasti käytössä kunnissa, oppilaitoksissa, järjestöissä ja julkisissa tapahtumissa. Ne eivät ole sidoksissa mihinkään puoluepoliittiseen ideologiaan, vaan perustuvat yleisesti hyväksytyihin yhdenvertaisuuden ja asiallisen käyttäytymisen periaatteisiin. Periaatteiden normatiivinen tausta kytkeytyy suoraan viranomaisen aktiiviseen yhdenvertaisuuden edistämisvelvoitteeseen sekä työnantajan velvollisuuteen ehkäistä häirintää ja turvata psykososiaalinen turvallisuus. Kyse on näin ollen hallinnollisesta keinosta toteuttaa olemassa olevia oikeudellisia velvoitteita käytännössä.

Muutosesityksessä on ehdotettu, että vuonna 2023 käyttöön otettujen eettisten pelisääntöjen sisältö voitaisiin ottaa tarvittaessa käyttöön kunnan tiloissa ja sen toteuttamassa toiminnassa turvallisen tilan periaatteiden sijaan. Jos kunta laatii tapahtumiin ja tiloihin sovellettavan, kaikille osallistujille suunnatun käyttäytymisnormiston ja puuttumismenettelyn, kyse on tosiasiallisesti turvallisemman tilan periaatteita vastaavasta instrumentista. Eri nimike ei muuta asiakirjan hallinnollista funktiota. Vakiintuneen termin käyttäminen lisää selkeyttä, ennakoitavuutta ja viestinnällistä ymmärrettävyyttä. Turvallisemman tilan periaatteet kuvaavat täsmällisesti sitä tarkoitusta, johon normisto laaditaan.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmassa on tunnistettu myös lasten ja nuorten osallisuuden heikkeneminen sekä merkittäviä häirintään ja väkivaltaan liittyviä ilmiöitä. Mikäli kunta tavoittelee strategisiin tavoitteisiin kirjattua UNICEF Suomi:n Lapsiystävällinen kunta -tunnustusta, sen on kyettävä osoittamaan, että YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaiset velvoitteet – syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, oikeus tulla kuulluksi ja oikeus suojeluun väkivallalta – toteutuvat rakenteellisesti ja käytännössä. Turvallisemman tilan periaatteet ovat konkreettinen, julkisesti viestitty ja kaikille toimintaan osallistuville sovellettava normisto, jolla kunta voi osoittaa ennaltaehkäisevänsä häirintää ja turvaavansa lasten ja nuorten turvallisen osallistumisen. Ilman tällaista selkeää toimintakehikkoa lapsen oikeudet jäävät strategisiksi tavoitteiksi vailla operatiivista näyttöä. Huomionarvoista tässä yhteydessä on, että Turvallisen tilan periaatteet ovat käytössä myös Suomen YK-liitolla. Turvallisen/ turvallisemman tilan periaatteiden sisällyttäminen suunnitelmaan on siten johdonmukainen ja välttämätön osa myös lapsiystävällisen kunnan kriteerien täyttämistä.

Katsomme, että turvallisemman tilan periaatteiden säilyttäminen on vastuullista ja johdonmukaista suhteessa lautakunnan tehtävään ja suunnitelman tavoitteisiin. Niiden poistaminen heikentää suunnitelman vaikuttavuutta ja antaa ristiriitaisen viestin kunnan sitoutumisesta tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen.

Eveliina Luomanen-Kurki (kok), Anu Väliatalo (vas), Raisa Välimäki-Kuronen (sdp)